

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Amos, Abdiam, Et Ionam Prophetas, Commentarij Francisci Lamberti Auenionensis

Lambert, François

Argentorati, 1525

VD16 B 3868

Capvt Primvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35983

INCIPIIT

IONAS PROPHETA.

CAPVT PRIMVM.

Capitis summarium. Primum iubetur Ione, ut proficiatur in Niniue ad prophetandum. Secundo, ponitur inobedientia eius. Tertio, de uento in mare à Deo misso, & periculo nauis, ac proinde Ione & aliorum afflictione. Quarto, de sorte missa, & Ione per eam deprehensione. Quinto, Ionas à nautis interrogatus, ueritatem profitetur. Sexto, dicit nautis in uerbo Domini, ut eum mittant in mare, & cessabit mare à nauis.

Domini, ut eum mittant in mare, & cessabit mare à nauis.

PARS PRIMA.

ET factum est uerbum Domini ad Ionam filium Amathi, dicens: Surge, & uade in Niniue ciuitatem grandem, & prædica in ea, quia ascendit malitia eius coram me.

o

Quod

Quod hic à principio, & conuinctio ponitur, quidam putant aliquid supplendum, ut bene conueniat, sic enarrantes: **I**sraëlitis uerbum propellentibus, & odientibus Prophetas ueritatis, non mittitur illis ultra **I**onas, qui, ut diximus in prologo, illis prius missus fuerat. **T**um, ut aiunt, bene congruit: **E**t factum est &. **S**ed uere hæc ratio nulla est, nam & **E**zechiel sic omnino incipit, & tamen non prophetauit à principio alijs quàm **I**sraëlitis. **C**eterum hæc est phrasis **H**ebraeis communis, sepe uti coniunctionibus eiusmodi, ut in compluribus **S**cripturæ locis est uidere. **V**erum non dubito, eum à **D E O** missum ad **N**iniuitas, ut **I**sraëliitarum ceruix durissima palam fieret. **I**lli siquidem mox ad uerbum **P**rophetæ respuerunt, istis in cordis sui duritie permanentibus. **I**dcirco **D**ominus iudeis ueritatem non suscipientibus ait **M**atthæi duodecimo, & **L**ucæ undecimo: **V**iri **N**iniuitæ surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam, quia poenitentiam egerunt, ad prædicationem **I**onæ. **Q**uasi diceret: **V**os autem, me prædicante, non respiscitis, illis me longè minori mox adquiescentibus.

Igitur factum est uerbum **D**omini ad **I**onam filium **A**mathi. **M**ulti adserunt eum filium fuisse mulieris uiduæ **S**areptanæ, quem suscitauit **H**elias: **3**. **R**eg. **17**. quam mulierem palam est fuisse gentilem **L**u. **4**. Sic enim dixit impiorum **S**ynagogæ, quæ erat in **N**azareth: **I**n ueritate dico uobis: multe uiduæ erant in diebus **H**elie in **I**srael, quædo clausum

clausum est cælum, annis tribus & mensibus sex, cum facta est fames magna in omni terra, & ad nullam illarum misus est Helias, nisi in Sareptam Sydoniæ, ad mulierem uiduam. Ad id enim illius exemplum adlegauit, q̄ gentilis esset, ut liquet intuenti textus ordinem. Proinde autem dicitur filius Amathi, quod interpretatur ueritas, q̄ à ueritatis Propheta fuerit suscitatus. Eo namq; suscitato, mater eius dixit: Nunc cognoui, q̄ Propheta Dei es tu, & uerbum Domini in ore tuo uerum est. Quod tametsi complures adseuerant, non uidetur ita esse. Nam 4. Regum 14. non Sareptanus, sed de Geth, non Palestinorum, sed quæ est in Opher, fuisse dicitur. Nec est uerisimile, quod si eiusdem uiduæ filius fuisset, nonnihil in libris authenticis reperiretur. Sed neque tertio Regum 17. neque apud Iosephum octauo libro Antiquitatum de filij dictæ uiduæ suscitatione agente, quicquam scribitur. Demum, ipse uiduæ filius, circa principia regni Achab Regis Israël fuit suscitatus, à quo tempore, usque ad principium regni Hieroboam filij Ioas Regis Israël, sub quo omnium consensu Ionas prophetauit, fluxere anni nonaginta septem. Et forsitan prophetauit toto tempore Hieroboam, qui regnauit annis quadraginta uno. Illi enim prophetauit ipse Ionas, quod esset deuideturus Syros, & restitutus terminos Israël, ut ait Iosephus libro nono Antiquit. capite undecimo. Cui bene consentiunt, quæ habentur quarto Regum decimo quarto. Deniq; ipsemet Ionas dicit, se non e gentibus, sed ex Hebræis esse, infra eodem capite.

○ 2 Ex his

FRANC. LAMB. IN IONAM

Ex his omnibus liquet, cum non fuisse dicte uidue filium. Quomodo enim gentilis & Hebraeus fuit? Et quomodo suscitatus est sub Achab, & prophetauit sub Hieroboam? Proinde id pure & simpliciter sentiendum est, quod Amathi est nomen patris sui, quem & puto fuisse Prophetam, iuxta Hebraeorum regulam, qui dicunt, illorum Prophetarum genitores Prophetas esse, qui in eorum libris memorantur. Quicquid aliud dixeris, non erit fixum.

Porro uerbum ipsum quod factum est ad Ionam, Dei iussio fuit, ideoque necessario obseruanda. Iussit autem, ut surgeret, iretque Niniue, ut in ea predicaret uerbum suum. Quod? Non dubium quin illud quod habetur infra capite tertio: Adhuc quadraginta dies &c. de quo suo loco, Deo uolente agemus. Quia, inquit, ascendit malitia eius coram me. Quando ascendit? Nunquid dum ab eo cognita fuit? Minime. Cognitio enim sua, est eterna, sed non ascensus malitiae hominum ad eum. Ascendit aliquorum malitia in conspectu Domini, cum ipsa malitia, quam ante secula praecognouit, perpetratur, & tam augetur, ut propter eam exterminari, aut alioqui flagellari promerentur. Sic dicuntur Niniuitarum iniquitates ascendisse, id est, creuisse coram Domino, ut sit sensus: Vidi quam increuerit, & adaucta sit malitia Niniue. Sic & nunc coram eo ascendit malitia Antichristorum,

Ionas ergo accepta à Deo legatione, debuit mox proficisci ad Niniuitas, quod urgeret ipsa iussio Domini. **Ni-**
mirum

mirum cuiuslibet ab eo misso, euangelizandi incumbit necessitas. Neque licuit ei alio ire, donec prius consummaret ministerium, ad quod adsumebatur. Quid autem fecerit, mox subiungitur.

PARS SECVNDA.

Et surrexit **I**onas, ut fugeret in **T**harsis, a facie **D**omini. Et descendit in **I**oppem, & inuenit nauem euntem in **T**harsis. Et dedit nauulum eius, & descendit in eam, ut iret cum eis in **T**harsis, a facie **D**omini.

Miror qui fiat, ut nonnulli cum **D**eī scriptorum iniuria, uelint **P**rophetas **D**eī, & **S**anctos aliquot magnificare: cuiusmodi sunt, qui **I**onam non peccasse adseuerant. Peccauit enim, & multum quidem, sicut in prologo diximus, et in sequentibus palam fiet. Vidimus enim, quod a **D**omino missus fuerat, quomodo ergo innocens fuit, dum non adqueuit deo mittenti? Nam quemadmodum non licet prophetare his qui non sunt missi, ita missis tacere impiū est. Porro qui sint uere missi, libello proprio, cui titulus, **D**e fidelium uocatione, aperte tractauimus.

At **I**onas, accepta prophetandi iussione, obstitit **D**eō precipienti, & mox uoluit abire in **T**harsis, non dubium, quin in regionem sic uocatam, quam **I**osephus lib. 9. **A**nti-

FRANC. LAMB. IN IONAM

capite. 11. in Cilicia, alij apud Indos esse ferūt: tamen si hæc dictio Tharsis etiam mare significat, uerum non hoc loco, ob id præsertim, quod dicitur in textu, eum descendisse in Ioppen ad mare, ubi inuenit nauem euntem in Tharsis. In mari quippe erant, & nauigaturi erant in Tharsis. Et dedit nauem eius, id est, precium nauigationis, ut cum eis iret in Tharsis, à facie Domini, id est, ne impleret Dei iussionem, manens in terra sua. Non enim intelligitur, quod putaret, DEVM nihil posse in mari, sed in ueritate quicquid putaret, admodum aberrauit. Et primum quidem, quia Dei præcepto non simpliciter adqueiuit. Nam quasi scelus idololatriæ est, nolle adqueiscere Deo. Et melior est obedientia quam uictimæ, primo Regum decimo quinto. Secundo, quia fugit, ne impleret ipsam iussionem Dei, quod ad contemptum Dei spectat. Sicut in fide ambulasset, dixisset intra se illud Psal. 127. Quò tibi à spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam? Si ascendero in cælum, tu illic es: si descendero in infernum, ades: si sumptero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua. Tertio, quod minus de Deo bene sensit quam oportuit. Nam si pleno corde agnouisset eum, sanctum, iustum, sapientem, omnipotentem, bonum, nunquam præcipienti cõtradixisset, neque tẽtasset fugere à facie eius. Denique liquet infra capite ultimo, quod ob id uel multo maxime noluit mox parere Deo iubenti, quod sciret Deum misereturum illorum, si resipiscerent: unde & timuit, ne ipsis misericordiam

misericiam consequentibus pro pseudopropheta haberetur, si annuñciasset uerbum, quod Deus imperabat, nempe illud: **A**dhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur. Timuit quoque, ut puto, ne impij tribueret Deo ad impotentiam, si non iuxta uerbum eius mox euerteret eos. Sed hæc nullatenus excusant eum à peccato, quin potius adcusant, & quàm parum charuatis habuerit, palam faciunt. Nam si uere omnium salutem dilexisset & exoptasset, etiam cum **M**ose **Exodi** 32. & **P**aulo **Rom.** 9. pro eis anathema fieri uoluisset, potius quàm perderentur.

Aiunt quidam, eum præinde noluisse confestim ad Niniuitas proficisci, quòd sciret se missum ad illos, in iudicium grauius Israël, qui, alienigenis ad uerbum Domini resipiscantibus, semper dura ceruice, et incircumcisus cordibus erant. At hæc nihil faciunt, nisi ad maiorem inobedientiæ eius condemnationem. Nam si uere in eo fuit sensus spiritus Dei, nõ ignorasset, quòd in omnibus gentibus Deus summus Princeps erat, & de illis multa esset cura, quodque etiam gentes fide saluæ fiebant. Nam & **A**bram, antequam circumcisus esset, Dei amicus, & iustus factus est, illius promissionibus credens, ut late **P**aulus ostendit. **R**oman. quarto. Nonne **J**ob & amici eius, **N**aaman **S**yrus, uidua **S**areptana, & **A**chior fuere è Gentibus, & simul iusti & sancti? Profecto non fuit in eo scientia Dei, quantum oportuit, uera scilicet atque integra fides, neque necessaria in proximum dilectio, alioqui non optasset simpliciter Deum non misereri Niniuitarum, etiam postea-

quam prædicasset, eos post dies quadraginta subuertendos, quin potius Dei misericordiam fuisset deprecatus, pro illis, ut salui fierent.

Quid obsecro, tam anxie eiusmodi figmentis, adferre quorundam innocentiam, Dei Ecclesie conducit? Nonne Deus omnes conclusit sub peccatum, ut omnium miseretur? Rom. 11. utq; solus in omnibus, iustus, bonus, & sanctus prædicaretur. Quid autem obest, magno nomini Domini, profiteri rem ipsam, nempe, qd & Sancti peccauerint? In Christo enim, ex fide, iusti, sanctiq; fuere: ex se uero fragiles, miseri, peccatores. Perdit sunt proprijs factis, Dei autem Optimi Maximi bonitate seruantur. Electos suos habet, quos neque etiam propria eorum impietas, rapere potest e manu DOMINI, & nihil omnino eos perdere potest. Siquidem incredulitas, rebellio, aut quæuis iniquitas, propositum, & electionem Dei irritare non potest, quin potius per hæc, eius decreti inuariabilitas, & iustificatur in sermonibus suis, ac uincit, cum ab impijs iudicatur, quod sit crudelis nimium, & non seruet, quæ electis suis promittere dignatur. Ergo nostra iniustitia, Dei iustitia commendatur. Roman. tertio.

Igitur, nemo abneget peccatum Ionæ, quod profecto fuit grauissimum, ne & scripturam torqueamus in sensum repugnantem, & magno Dei nomini aliquid detrahamus. Scripturæ maiestate aperte cognoscimus, quod non adqueuit Deo iubenti, quod non satis dilexit proximos, quodque male iratus fuerit, quis inficiabitur?

bitur? Sed non potuit Dei propositum irritum fieri, quocum uolebat, & predicare Niniuitis, & seruari. Proinde adflixit illum, donec resipisceret.

Profecto ipsi glorioso Dei nomini, non parum detrahunt, qui aliquot e Sanctis, etiam Scriptura iniquitates eorum aperiente, aberrasse negant. Eiusmodi sunt, qui dicunt Petrum non peccasse, cum Christo dixit: Absit a te Domine. Et cum a Paulo sibi fuit in faciem contradictum, dum Iudeos cogeret ad Iudaizandum. Pari insania Franciscani dicunt, Diuum Franciscum nunquam mortaliter, ut loquuntur, peccasse: idemq; sentiunt Dominicans de suo Dominico, et Benedictini, de suo Benedicto & c. Et si quis adficatur Catharinae, aut Barbarae, aut Apolloniae, aut Agneti, aut alijs Sanctis, idem adnuitur de illis adserere, sicque predicant homines, insignes hi confectores, ut Dei bonitatem negent. O insaniam nullatenus ferendam. Nos contra adserimus, eos aberrasse, & peccasse non raro. **DEVM** autem, non eorum meritis, sed gratis, & sola dignatione ac bonitate sua, illorum miserum. Ego non dubito, Diuum Franciscum, uirum simplicissimum, Deoque acceptissimum fuisse, quantumlibet aberrarit & peccarit. Sed donauit illi Deus, non meritis eius, sed bonitate sua, & sicut ab eterno praedestinatus erat, ut uere resipisceret, indeq; seruaretur. Impossibile namq; fuit, & ipsum (quem ex electis esse confidimus) & alios electos desperire: ideo, qui proprijs factis seruari

FRANC. LAMB. IN IONAM

non poterant, Dei misericordia salui facti sunt.

Quam mirabilis est **DOMINVS**, in criminibus, erratisque electorum. Hoc est unum e summis, quod maxime agnoscere cupio, & confido me aliquando cogniturum, tum scilicet, cum omnia abscondita Deus reuelabit, quam sit gloriosus **DOMINVS** in electis suis, quos & errare fecit à uijs suis, & iustificauit, ut iuxta propositum suum seruariantur.

Video uiros etiam in Scripturis celebratissimos, quos & aberrare fecit, & ab errore misericorditer reuocauit. Peccauit Adam, Moyses, & Aaron, non glorificauerunt **DEVM**, coram filijs Israël, ad aquas contradictionis. Miserime ceciderunt, Dauid & Salomon. Iosaphat, Ozias, Asa, Ezechias, Manassesque aberrarunt. Et hic Propheta noster, **DEO** uenit non adqueuit. Sed quid ueterum exempla querimus? Plura coram uidemus, quam legamus. Quis tam pius, bonus, in Scripturis exercitatus, & iustus, quem **DEVS** sub peccato non concluderet, ut eius misereatur?

Sentio & ego miser pondus meum, & magnum quidem. Video onus graue, imò grauisimum, quod fero, & quo Deus Opt. Max. onerauit me. Noui quam infinita mihi desiderem, quam infinita in me odiam Errauit, & erro indies, in uita mea, sed quare seruum tuum Domine? Fateor onus mecum libenter, ut me exonerare digneris. *Id autem*

tem per temetipsum obsecro, ne me repellas à pueris tuis,
ut in me extinguas & mortifices, quæ carnis sunt, & me
in teipso perficias. Et nūquam sinas me aberrare animo,
ab immaculatis uijs tuis. Quod autem spectat, ad ministe-
riū uerbi tui, ad quod me uocare dignatus es, da seruo tuo
spiritum, quo uere ac sancte scribat & doceat sermones
tuos, & impedi me, ne unquam aliena ab ipso spiritu do-
ceam, Amen.

P A R S T E R T I A.

Dominus autem misit uentum magnum in
mare, & facta est tempestas magna in mari,
& nauis periclitabatur conteri. Et timuerunt
nautæ, & clamauerunt uiri ad Deum suum,
& miserunt uasa, quæ erant in naui in mare,
ut adleuiaretur ab eis. Et Ionas descendit ad
interiora nauis, & dormiebat sopore graui.
Et adcessit ad eum gubernator, & dixit ei.
Quid tu sopore deprimeris? Surge, et inuo-
ca deum tuū si forte recogitet deus de nobis,
& non pereamus.

Non potuit Ione cogitatio irritare propositū Dei,
tam de eo seruando, quàm de eo quòd uolebat illū
Niniuitis prædicare. Perisset autem proculdubio,
nisi Deus illum ab errore reuocasset. Proinde cum fugien-
tem, maris

FRANC. LAMB. IN IONAM

tem maris tempestate percussit, ut resipisceret. **R**esipuit uero tactus externe flagello, & interne spiritu sancto. **N**am flagella sine spiritu, non salutem, sed desperationem adferunt. **F**actumq; est hac graui maris tempestate, ut & **P**ropheta corripere, & nauae uiderent potentiam dei excelsi. Igitur misit **D**eus uentum magnum in mare, & tempestas magna exorta fuit, ita ut nauis periclitaretur. **T**amq; subito uenit ipsa tempestas, & ut Iudaei adserunt, in eam solam nauim, cum aliae multae non longe essent, sine tempestate, ut nullus non aduerteret, **D**eī manu eam tantum nauim uelle concutere, in qua Ionas erat.

Expauerunt propterea nauae, & clamauerūt omnes, qui erant in nauī, unusquisq; ad **D**eum suum, ad idolum suum. **Q**uid, obsecro, minus faciunt hodie, & fecerunt haec tenus omnes, quos **A**ntichristi factio seduxit? **N**onne habet quisq; deos suos, & idola sua? **D**eī autem, à quo est salus, obliuiscuntur. **V**ouent ad idolum beatę uirginis, aut alterius sancti, quod in isto uel in alio loco habetur, & **D**eū non inuocant, namq; **A**duocatum & **M**ediatorem nostrū dominum **I**ESUM **C**hristum, floccipendunt. **S**ed non seruant idola, se precantes, sicut neq; seruarunt nauas prescriptos, dij eorum. **A**t dices, innumera signa facta sunt, ex id genus inuocationibus diuorum, ut ex compluribus historijs est uidere. **R**espon. **D**eum simplicitatem fidei non nullorum respexisse, alios autem dignos iudicasse, ut id genus prodigijs magis in errore firmarentur. **H**ęc sunt prodigia & signa mendacia, de quibus **D**ominus meminit.

Math.

COMMENTAR. CAPVT I. 111

Matth. 24. & Marc. 13. de his nonnulla scripsimus, libro de causis excecationis, tractatu. 5. cap. 12.

Videntes postmodum, quàm nihil proficeret eis suorū idolorum inuocatio, nauem adleuiauerunt multis: Ionam quoque dormientem excitarunt, precipientes, ut Deum suum precaretur, ne disperirent. Quid causæ fuit Ionæ, ut descenderet in nauis interiora, ad dormiendum? Nesciuit, quòd curta foret eius dormitio. Nouit Deus excitare sopore depressos. Putabat forsàn, se sic euasurum, quod Deus ab eo fieri prædefinierat. Sed non est sapientia, non est cogitatio, non est consiliū aduersus Dominum. Excitatur ergo, indubie territus cum alijs. Cognouit Dei matrem, quem precabatur, ut cessaret ab eis mare, & nō exaudiebatur, quod non ex fide, & peccator erat. Scimus autem, quia Deus peccatores, incredulos scilicet, & uerbo suo contradicentes non exaudit. ioh. 1. Interea semper inflabatur & ibat mare, & nauis in horas & momenta magis periclitabatur, nec cessauit, donec is propter quē orta fuit ipsa tempestas, & deprehensus, & in mare proiectus fuit.

PARS QVARTA.

Et dixit uir ad collegam suum: **Mittamus fortes, & sciamus, quare hoc malū sit nobis.**
Et miserunt sortes, & cecidit fors super Ionā.
NON

FRANC. LAMB. IN IONAM

NON putemus id factum alioqui, quam Dei consilio, ut sortes mitterentur, & per eas Ionas deprehenderetur. Dilexit eum Dominus, & noluit male perire, ideo hæc omnia fieri uoluit. Nam nobis permittere, quæ perperam concupiscimus, maximum eterne reprobationis indicium est. Sic consuevit Deus, præpedire electos suos, ne proprias cogitationes adimpleant. Non puto illos, iuste usos sorte, imò neq; usi sunt alioqui, quam superstitione uana, ut gentiles & increduli. Verum is qui sortium temperator est, ex eis indicauit rei quam petebat ueritatem, non ut illorum faueret superstitioni, sed ut impleretur, quod de Iona fieri uolebat. Sic et Nabuchodonosor sortes temperauit in gloriam suam. Eze. 21. Proinde habetur Prouer. 16. Sortes mittuntur in sinum & à Domino temperantur. Et cap. 18. Contradictiones dirimit fors, & potentes quoq; dijudicat. De sortibus licitis atq; illicitis, & qua ratione, & quando sit illis utendum, ac de uocatione Matthæ per sortem, plene egimus, libello, de uocatione fidelium. cap. 19. 20. 21. 22. & 23. Idcirco de illis nunc minime scripsimus.

PARS QUINTA.

Et dixerunt ad eum. Indica nobis, cuius causa istud malum sit nobis. Quod est opus tuum, quæ terra tua, et quo uadis, uel ex quo populo es tu. Et dixit ad eos. Hebræus ego sum, & domi-

& dominum Deum cœli, ego timeo, qui fecit mare & aridam. Et timuerunt uiri, timore magno. Et dixerunt ad eum: Quid hoc fecisti? Cognouerunt enim uiri, quod à facie Domini fugeret, quia indicauerat eis.

Deprehensus tonas & interrogatus, respondit, non dubium quin plenius, quàm hic scriptum sit, quod ex hoc aperte conicitur, quod subiūgitur eum illis indicasse, quod à facie Domini fugeret. Audierant quàm magnus & potens est Dominus: uidebant qu; hūc esse Prophetam eius, & quod Deo non a dquiescendo perperam fecisset, agnoscebant. Propterea timuerunt uehementissime. Increparunt quoq; illum, quod fugeret, dixerunt qu;. Quid hoc fecisti? Quid. Nosti eum omnia posse, & in terra & in mari: Qui ergo fieri potuit, ut tam imprudenter fugeres? Errasti admodum, sciens potentiam & uoluntatem eius, & illi neuitquam adquiescens. Quomodo ita cecidisti, qui Prophetam Dei es, & cuius est corripere eos, qui ipsi Deo parere nolunt?

Increpant uirum sanctum peccantem, sed sua errata, abominationes, & idololatriam, in seipsis nō reprehendebant. Eiusmodi sunt, etiam nostro seculo, cæci multi, qui Dei Prophetarum quantumlibet minutula crimina taxāt, & carpunt, obloquuntur qu; proinde de illis, suas autem impietates paruaducunt, et illarum obliuiscuntur, quasi nihil essent, imò neq; ipsas pro iniustitijs habent. Sic insanit
ta conu

FRANC. LAMB. IN IONAM
ta coniuratio Antichristi, contra Prophetas ueritatis.

P A R S S E X T A.

Et dixerunt ad eum. **Q**uid faciemus tibi, & cessabit mare a nobis? **Q**uia mare ibat, & intumescbat super eos. Et dixit ad eos: **T**ollite me, & mittite in mare, & cessabit mare a uobis. **S**cio enim ego, quoniam propter me, respectas hæc grandis, est super uos.

Quantumlibet nautæ uiderent Ionæ erratum, quia tamen audierant, eum esse Prophetam Dei, uolebant ab eo doceri, quid facturi erant. Timebant nullo consilio se maris tranquillitatem uisuros, nisi facerent quod Deus uolebat, nempe ut Ionas dimitteretur e nauis, ut impleret Dei legationem ad Niniuitas. **Q**uod illis erat difficilimum, eo quod longe essent à terra, & maris tempestas circa nauem, semper augebatur. Intumescbat enim super eos, ait textus. **R**ecte super eos, quia non ita super alijs, qui erant in cæteris nauibus, ut Hebrei dicunt. **P**roinde ab eo scire uoluerunt, quid facerent.

Tum ille cognoscens peccatum suum, & uidens quod propter eum maxime, tota nauis periclitabatur, compunctus animo & in domini spiritu, ait. **T**ollite me & c. **A**rbitror eum nesciuisse, quid de eo facturus erat Deus. **S**ed ita coangustus undiq; & inlustratus à Domino, exhorruit crimen,

COMMENTAR. CAPVT I. 113

crimen, se fieri reum tot animarum, quot in nauī erāt, præ
sciuitq; mare à tempestate desiturū, si in illud à nautis pro
ijceretur. Nolut **Deus**, ut seipsum **Propheta** in aquas con
ijceret, sed id uoluit nautarum ministerio fieri. Idcirco
nautis præcepit, ut eum tollerent, mitterentq; in mare:
nā hoc solo remedio, illis erat reditura grata trāquillitas.

Et remigabant uiri, ut reuerterentur ad ari
dam, & non ualebant, quia mare ibat, &
intumescebat super eos. **E**t clamaue
runt ad **DOMINVM**, & dixerunt:

Quæsumus **Domine**, ne perea
mus in anima uiri istius, & ne
des super nos sanguinem in
nocētem, quia tu **Domine**,
sicut uoluisti, feci
sti. **E**t tulerunt **Io
nam**, & mise
runt in ma
re. **E**t ste

tit mare à feruore suo. **E**t
timuerunt uiri, timore
magno **Dominum**,
et immolauerūt
hostias

DOMINO,
& uouerunt uota.

P **Nautis**

Nautis angustiae erant undique. Intumescente pelago, non licuit eis portui fieri proximiores, timebantque ad pacandum mare. Prophetam Dei conijcere in aquas, ne coram Domino, pro innoxio sanguine rei essent. Nolebant tamen morte uiri Dei, à periculo liberi fieri, si qua alia uia ad salutem pateret. Idcirco nitebantur, ut remigando peruenirent ad aridam, ut & Ionas ueretur, & ab ipsis mare cessaret. Sed Deus mari iusserat, ne uiam eis nauigantibus præberet, donec illi daretur, quæ uolebat & mergi, & à ceto in tempus deglutiri.

Propterea nihil remigando proficiebant. Nimirum pax haberi potest à nemine, donec impleat sermonem Dei excelsi. Ionæ ideo rebeli, & non adquefcenti Domino, non fuit pax, & mare non cessauit à nauis, donec implerent uerbum Dei, ex ore Ionæ, & illum in aquas miserunt. Metuebant se grauius habituros, si ipsum uerbum seruarent. Quid timet carnis prudentia exciecatissima? Putat melius se habituram, si proprium, non **DEI ALTISSIMI** consilium seruat. Sed nequaquam ita est. Siquidem ueram tranquillitatem nullus est habiturus, nisi Dei iussioni morem gesserit.

Quot nauis simillimos habet terra: nimirum omnes in quibus non uiuit fidei integritas, eiusmodi sunt. En uides, quam nunc, ueritate Dei misericordia palam facta, in numeri trepident. Metuunt namque sibi mille Gehennas, si Deo paruerint, sicque cæci facti sunt, ut Dei eloquia Sata-
ne

ne esse dicant, & è diuerso, quæ sunt Satanae, diuina esse
arbitrantur. Etenim sic faciles sunt, ad sibi metuentum
aduersa, nisi obseruarint, quæ iuxta carnis prudentiam
sapiunt, quemadmodum & facile, cum iuxta eandem pru-
dentiam uiuunt, montes aureos, coronas aureas, aureolas,
meritorum sarcinas, & quæuis ingentia sibi promittunt.

Si dicis alicui eorum, qui se Monachismo addixerunt:
Defice à traditionibus hominum, & seclis perditionis,
ut purius atque liberius pareas Dei imperio, mox horret,
metuitq; sibi mille Gehennas, cruces, aduersa. Quomodo,
inquiet, non seruabo quod uouit? Nec uidet cæcus, quod
sectarum omnium uota, aduersus Christianismum ex dia-
metro pugnant. Sic enim seipos adstringunt traditioni-
bus et mandatis hominum, ut neq; liberi in **CHRISTO**
sint, neq; ueri fideles unquam esse possint. A necessaria
quippe omnium fidelium obedientia se eximunt, ut pare-
ant talpis quibusdam excæcatis. & eisdem solis quidem.
Nōne, si quispiam æger roget monachum aut monialem,
ut ei egresso claustro ministret, aut iuuet & consoletur eos
qui sunt in carcere, hospitibus (ut uocant) & alijs graui-
bus pressuris, respondebunt? En frater, non licet mihi, ni-
si adueniente nostræ domus præside: sicq; propter monasti-
ces hypocrisim, & traditiones floccipendit præcepta Do-
mini, & proximis non exhibet charitatem, ut ipse iubet.

Vides, quàm execrabile sit uotum quodcunque eius-
modi, ideo nullum, & irritum omnino est. Quid mi-
nus in his uidet, quàm in nauis, non adquietibus

FRANC. LAMB. IN IONAM

uerbo **DEI**, ex ore **Prophetae**? Idcirco uera pax nunquam potiuntur. Impossibile nanque est, ut regnantibus hominum traditionibus, adsit sacrosancta animi tranquillitas, quae tum solum habetur, cum impollutus **Dei** sermo in corde suscipitur. Quomodo illis pax esse potest, à quibus nunquam longè sunt, murmurationes, inuidiae, discordiae, irae, pugnantia decreta, & eadem quidem innumerabilia, quibus illaqueantur conscientiae, eo quòd nunquam obseruari possint. Item in oratione multiloquium, indeq; fastidium & uexatio spiritus, in conscientia, nullo forsàn dempto, continui scrupuli, à quibus non est miseris pax, uisio pernitiosissima, qua alius sexus concupiscitur, & id genus infinita. Quere infelicissimum genus hominum, **Monachi**. Quid enim uides in eis, nisi mare spaciosum, in quo uenenata reptilia innumera semper turbulentum, fluctuans, intranquillum? Quae autem de seclarum pernitie diximus, eadem ferè de uniuersis, qui **Dei** uerbo, alijs reiectis, minime adquiescunt, apertissime conspicias, si, qua ratione uiuant, expenderis.

Igitur non cessauit mare à nauì, donec Ionam miserunt in mare, sicut praeceperat **Dominus**. Tum ergo orarunt **Dominum**, & dixerunt: Quaesumus **Domine** &c. Vide, quàm sancte de peccati fuerint, profitentes opus **Dei** esse, quod uidebant. Quemadmodum, inquiunt, uoluisti, ita & fecisti. Breuis sermo, sed praeclaro & alto sensu. Omnia quaecunq; uoluit **Dominus**, fecit in caelo & in terra, in

ra, in mari, & in omnibus abyſſis. Mox trepidantes impleuerunt ſermonem Dei, & conſeſtim redijt tranquillitas. Iuuat Deus eos, qui uel corde trepido quæ iubet ſeruant, & omnia in melius fortunat. Si non poſſunt toto corde credere, bene illis futurum, ſi Dei uerbum puriſſime ſeruent, ſaltem non abnegent, & ſola in bonitatem eius fiducia, adgrediantur quod præcipitur. Indubie enim mox ſentient, quàm ſit glorioſus Deus, quàmq; fidelis & uerax in uerbis ſuis, & his qui ea conſeruant.

Nihil dubito, uirum ſanctum, adhuc in mari cum illis exiſtente, illos bene inſtituiſſe, de his quæ ad Deum ſpectant, docens eos, quàm magnus, iuſtus, ſapiens, bonus, potensq; ſit, quàmq; ſint obſeruanda, & ſtatim abſq; diſcuſſione implenda, quæcunq; præcipit. Vnde illi à Domino illuſtrati, & illum precari, & illi fidere potuerunt.

Inſtructi quoque ab eo, nempe Iona, & uidentes magna Dei, illum timuerunt timore magno, immolantes hoſtias, & uota uouentes. Timuerunt, ut puto, timore deo accepto, & ideo uere magno. Eſt autem hic timor, ſui ipſius annihilatio, & toto corde profiteri Dei magnitudinem, & noſtram infirmitatem ac nullitatem. Siquidem nihil à nobis eſt in nobis, niſi peccatum. Nam ſi quid boni habemus, hoc Dei eſt. Apertius: Dei timor ſanctus eſt, ſumme expauere, ne quicquam eorum quæ ad Deum ſpectant, nobis uſurpemus, ut bonitatem, iuſtitiam, ueritatem, ſanctitatem, pacem, uirtutem, & ſimilia quæ-

FRANC. LAMB. IN IONAM

cunque. Hic est castus, purus, sanctus, necessariusq; **DEI** timor, uere magnus, insignis, præclarus, quem solus ueritatis spiritus in electis operatur. Vitet hoc loco fidelis quisque, uaria figmenta Sophistarum, de timorum diuersitate, nihil ad rem pertinentia.

Porro, hic timor non aliunde proficiscitur, quam ex fide. Siquidem fructus est ueræ in Deum fidei. Ergo hi uiri, Domino crediderunt, testimoniamq; fidei eorum, sacrificia externa ac uota fuerunt. Immolarunt nanque Domino uictimas, ut moris erat antiquorum, fidem propriam hostijs protestari. Nos autem, quibus sacrificijs uti oporteat, agemus, **DEO** uolente, apud Malachiam capite primo.

Cæterum, quid putamus illos uouisse, nisi se aliquid oblaturos apud Hierosolymam, aut missuros ad eam, aut egenis Dei causa donaturos? Tum licuit uouere, se uenturos Hierosolymam. Nunc autem eiusmodi uota, ad eam, uel ad Diuum Iacobum, uel Romam, uel ad Sanctam Mariam de Laureto, uel ad Diuum Nicolaum, uel ad alios Diuos, impia sunt. Viro diuiti non coniugato, in fide uiam ad Hierosolymam adgredi, non alia causa, quam ut uideat regionem, in qua Dominus conuersatus est, et sine huius operis fiducia, Deo acceptum esse non dubito. Illud autem uouere, intutissimum est. Deniq; Hierosolymam mendicando proficisci, rapina est, ut in nostris commentarijs in regulam Minoritarum, capi. 13. probauimus.

Vitentur

Vitentur reliqua omnia peregrinationum uota, ad Santos, uitentur & discursus ad eos. **A**d quid enim proficiunt, nisi ut mentem à Deo & uerbo eius præpediant, ociosos & curiosos faciant, adulteria & fornicationes multiplicent, & complura damnariuriam? **V**ix namq; reperies uel unum tantum, qui eiusmodi peregrinationibus, non sit factus lasciuior, inconstantior, uerbosior, imprudentior, fallacior, atq; mendosior. **E**i quis sufficeret enumerare, quot inde prodeant mala?

Quid precor uexamur tot malis artibus frustra? **N**onne quamdiu uiuimus, peregrinamur à Domino? **U**t quid ergo querimus aliam peregrinationem? **N**onne prima tibi satis est, ad omnem uitam tuam? **C**ur ergo aliam uis? **C**rede, obsecro, ueritati. **P**eregrinus est fidelis quisque, sciensq; se non habere hic permanentem ciuitatem, peregrinatur, futuram inquirens. **T**u quoque idem fac, ut fidelis sis peregrinus. **N**am uere omnes alie peregrinationes, ad quas Dei uerbo non compellimur, increduli pectoris fructus sunt. **P**eregrini fuerunt patres nostri, sed non alioqui quam Dei uerbo compellerentur, quorum exempla nos sequi oportet.

Videmus, heu, complures tam promptulos ad uouendum, ut miraculo sit rem intelligentibus eorum insania. **V**ouent, quæ nunquam sunt obseruaturi, imò nec possunt quidem. **V**ouet mulier infirmante marito aut prole, se multa daturam idolis istis aut illis, se uitam illò aut istò,

P 4 à quibus

FRANC. LAMB. IN IONAM

à quibus ueruntamen Antichristus & sui dispensant, si aurea, uel argentea manus interceperit. Vouet ille ingredi monasticen, alius eidem filios proprios aut filias deuouet: alius promittit adferre in templum aliquod, ea quibus alere debuit familiam, aut quæ oportuerat distribuere egenis: Alij ex uoto execrabili sacella edificant, misas conuentione usuraria fundant, uxoribus dimissis peregrinantur ad Sanctos. O insanias, o errores. Vt nam tandem uniuersi resipiscant. Ob id Episcopi omnes inuigilent, ut ab istis plebes cunctas reuocent, absoluantque uniuersos his uotis seductos, ne dispareant.

Si quis uouere desyderat, uoueat quæ à Dei sermonibus non dissentiant. Verum id commune facio, magnè periculi rem Christianis esse quodcunque uotum. Ideo si in periculis sunt, aut aliquid mali habent sui, uiderint ne quicquam uoueant. Nam quicquid eos, aut facere, aut uitare oportet, in diuinis eloquijs palàm fit. Quid ergo facient? Petant auxilium Domini, multa fiducia & humilitate. Solam nanque fidem exigit. Omnia deinde opera eius sunt in fide. Psalmo trigesimo secundo. Et ualentem credere nihil deerit, quod fides sit potentie admirabilis. Fide sanati fuere, puer Centurionis, cæcus natus, mulier sanguinis fluxum patiens, & alij quos Dominus reddidit sanitati. Lege scripta Dei, & inuenies, quod omnia etiam opera sint crimina, quantumlibet in faciem bona uideantur, si non sunt ex fide. Rom. decimo quarto.

Et oculi

COMMENTARI CAPVT II. 117

Et oculi **DOMINI** respiciunt fidem, Hieremia quinto.
Quod autem fidem laudamus, non damnamus opera ex
fide, sed illa uolumus. Ergo in magno casu positus, pete
auxilium **Domini** in fide, decernens te facturum tota ui-
ta tua, quicquid **Dei** uerbo faciendum, aut dimittendum
agnoueris. **Q**uod si pleno corde feceris, indubie exaudie-
ris à **Domino**. Mox autem ut fueris liberatus, uide, ne
ullam **Dei** iustionem spernas. **L**ege scripta **Dei**,
aterrantur sacra **Biblia** manibus tuis, in eis-
q; die ac nocte mediteris, ut facias
ea, & bene tibi erit.

CAPVT SECVNDVM.

Summarium capituli. **P**rimo, de eo quod **Ionas** fuit de-
glutitus à ceto. **S**ecundo, ponitur canticum eius
in uentre piscis adhuc existentis. **T**ertio,
quod **Domino** præcipiente, piscis
uomuit **IONAM** in
aridam.

PARS PRIMA.

Et preparauit **Domini** piscem gran-
dem, ut deglutiret **IONAM**. **E**t erat
IONAS in uentre piscis, tribus die-
bus, &